

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
 זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקעב

ערב שבת קודש
פרשת ויקהל־פקודי / החודש
 כ"ו באדר ה'תשע"ג

יוצא־לאור עלידי
 מכון ליובאוויטש שעלידי
צעירי־אגודת־חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יום התחלת הנשיאות של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ
 נ"ע³².
 יום התוועדות.

כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת
 רצון' זו, כדי: א) ללמוד פרק משנה המתחיל
 באות אחת משמו הקדוש (על־כל־פנים פרק
 אחד)³³. ב) להוסיף³⁴ בלימוד תורתו של בעל
 ההילולא³⁵, ש"עיקר גילוי החסידות באופן של
 הבנה וההסברה נתחדש על־ידו, ונתכנה 'הרמב"ם
 דתורת החסידות'³⁶. ג) להוסיף בעבודת התפילה.
 ד) להוסיף בנתינת צדקה, ומה טוב – לעניין
 השייך לעבודתו המיוחדת של בעל ההילולא או
 למוסדות העוסקים בעבודתו, ש"עיקר חידושו
 – ביסוד ישיבת תומכיתמימים, שבה מודגשת
 שלימות התורה" נגלה וחסידות כאחד³⁷, ו"על־ידו
 התחילה עיקר הפצת תורת החסידות חוצה"³⁸,
 ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו. ה)
 לקיים התוועדות של שמחה, שבה יקבלו עליהם
 הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות³⁹.

האבנים שהועברו מהאוהל הישן. 'אשכבתא דרבי' עמ' 151, ומשם
 'בתולדות לוי־יצחק', הוצאת קה"ת, כפר־חב"ד תשנ"ה, ח"א עמ'
 287. צילום הציון ששופץ נדפס שם בעמ' 294.
 32) ראה לקוטי שיחות, כרך ד, עמ' 1293 בהערה. כרך יב עמ' 146
 בהערה 1. כרך לב, עמ' 23 הערה 38. ספר־השיחות תשמ"ח ח"א
 עמ' 347 הערות 7, 8.
 33) ע"פ לקוטי־שיחות, כרך כא, עמ' 296.
 34) ע"פ 'התוועדות' תשמ"ז ח"ב, עמ' 286, מוגה.
 35) ע"פ שיחות־קודש תשנ"ב, עמ' 382.
 36) לקוטי־שיחות, כרך ז, עמ' 277, 209.
 37) לקוטי־שיחות, כרך כ, עמ' 67. כרך כז, עמ' 25. 'התוועדות'
 תשמ"ז ח"א, עמ' 495, 310.
 38) לקוטי־שיחות, כרך כ, עמ' 389. וראה שם, כרך כב, עמ' 186.
 39) ע"פ הוספות לשיחה הנ"ל בהערה 25, שם עמ' 292. וראה
 לקוטי־שיחות, כרך כא, עמ' 276.

גם נשים מברכות²⁶. מברכים רק על אילני
 מאכל²⁷. לכתחילה יש להשתדל שיהיו לפחות שני
 אילנות²⁸. מי שלא הספיק לברך בעוד הפרחים על
 האילנות, לא יברך אחר־כך על הפירות²⁹.

יום רביעי ב' בניסן

יום ההסתלקות־הילולא של כ"ק אדמו"ר רבינו
 שלום־דובער נ"ע מליובאוויטש, אדמו"ר מוהרש"ב,
 דור חמישי לנשיאי חב"ד³⁰, בשנת תר"פ, בעיר
 רוסטוב על נהר דון, ושם מנוחתו־כבוד³¹.

וראה בזה באריכות בס' שו"ע הקצר פרק פז ס"ג ובהערות.

26) נסמן בס' שו"ע הקצר שם ס"א.
 27) ראה הדעות בזה שהובאו בס' שו"ע הקצר שם ס"ה ובהערות.
 דעת הרמב"ם, הטוש"ע והפוסקים שהביא הרבי בלקוטי־שיחות,
 כרך כג, עמ' 116 הערה 33 (וכפי שנראה שהכריע שם) שצ"ל אילני
 פרי דווקא. ורק שהעיר על השמטת אדמו"ר מסדר ברה"נ, וסיים
 'ואכ"מ' בקשר להשמטות כיו"ב שם.
 לעניין אילנות שעודם בשנות ערלה, בגליון רע"א ס' רכו מסתפק
 בזה, אבל רבים פסקו לברך, ראה הגדה של פסח 'חזון עובדיה' עמ'
 יד משו"ת דובב־מישרים ח"ג ס' ה וחלקת־יעקב ח"ב ס' לז ו עוד.
 28) כף־החיים ס' רכו ס"ק ב ובדי־השולחן ס' סו ס"ק יח.
 29) ואפילו בלא שם ומלכות, כיוון שבלוח ברכת־הנהנין (פ"ב הכ"ג)
 כ' אדה"ז שאם נפל הפרח וגדלו הפירות טוב לברך בלא שם ומלכות,
 ובסדר ברה"נ השמיט זאת. 'ביאור סדר ברה"נ' עמ' 445.
 30) הנשיאות החלה בשנת תרמ"ג, אך קבלת עול הנשיאות בכל
 הפרטים היתה רק בשנת תרנ"ד, ראה 'ספר התולדות – אדמו"ר
 מוהרש"ב', הוצאת קה"ת, כפר־חב"ד תשל"ו, עמ' 34. וראה הערה
 1 בפתח דבר לספר המאמרים תרמ"ג־ד.
 31) פרשת ימי חייו האחרונים בעלמא דין והסתלקותו נדפסה בס'
 'אשכבתא דרבי', ברוקלין תשל"ו, ועוד.
 בחורף תרצ"ט, כיוון ששלטונות העיר עמדו להרוס את בית־העלמין,
 הועבר גופו הק' לבית־העלמין החדש שבאותה העיר מתוך מסירת־
 נפש ע"י מניין מאנ"ש, על־פי הוראות תלמידו הרה"ק ר' לוי־יצחק
 שניאורסאהן נ"ע, אביו של הרבי, והקימו במקום אוהל מאותן

לזכות
 אנשי החסד הדגולים
 הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
 ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
 בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ו באדר ה'תשע"ג - ד' בניסן ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ו באדר	הלי ברכות פרק ד-ו.	הלי מתנות עניים פרק ו.	מ"ע יט.
ש"ק	כ"ז באדר	פרק ז-ט.	פרק ז.	מ"ע יט.
א'	כ"ח באדר	פרק י-יא. הלי מילה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ח.	מ"ע יט. רטו.
ב'	כ"ט באדר	פרק ב-ג. סדר תפלות כל השנה. נהגו העם.. ימלוך עלינו וכו'.	פרק ט.	מ"ע רטו. ספר משנה תורה סוף ספר אהבה: סדר תפלות כל השנה. נהגו העם.. ימלוך עלינו וכו'.
ג'	א' בניסן	נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח הוידווי.. עושה שלום וכו'.	פרק י.	שם: נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח הוידווי.. עושה שלום וכו'.
ד'	ב' בניסן	נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. אשיש בניי. נחלתני עדותיך וגוי. ספר זמנים והוא ספר שלישי.. הלי שבת.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי תרומות.. בפרקים אלו. פרק א.	שם: נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. אשיש בניי. מ"ע קנד.
ה'	ג' בניסן	פרק ג-ה.	פרק ב.	מ"ע קנד.
ו'	ד' בניסן	פרק ו-ח.	פרק ג.	מל"ת שכ.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	צוות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 72 לפני הזריחה	ד' 120 לפני הזריחה							
ו', כ"ו באדר	4.49	4.01	5.10	6.07	8.54	11.52	12.22	5.43.4	6.07
ש"ק, כ"ז באדר	4.47	4.00	5.09	6.06	8.53	11.52	12.22	5.44.1	6.08
א', כ"ח באדר	4.46	3.59	5.07	6.05	8.53	11.51	12.21	5.44.8	6.09
ב', כ"ט באדר	4.45	3.57	5.06	6.03	8.52	11.51	12.21	5.45.6	6.10
ג', א' בניסן	4.44	3.56	5.05	6.02	8.51	11.51	12.21	5.46.3	6.10
ד', ב' בניסן	4.42	3.55	5.04	6.01	8.50	11.51	12.21	5.47.0	6.11
ה', ג' בניסן	4.41	3.53	5.02	6.00	8.50	11.50	12.20	5.47.7	6.12
ו', ד' בניסן	4.40	3.52	5.01	5.58	8.49	11.50	12.20	5.48.4	6.12

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת ויק"פ / החודש ויקרא	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
	5:06	6:19	5:21	6:21	5:12	6:20	5:24	6:22
	5:11	6:24	5:26	6:26	5:18	6:26	5:29	6:27

עורך ראשי: **מנחם מענדל ברוד** • עורך: **נחמיה קפלון** • הגהה: **יוסף יצחק אולידורט**
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעיריאגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
 יו"ר: הרב **יוסף יצחק הכהן אהרונוב**
 כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169
 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

יום שלישי

א' בניסן – ראש-חודש

שחרית: "יעלה ויבוא". חצי הלל¹⁰. "ואברהם זקן... זבדיה..." ג' פעמים. קדישתתקבל. שיר-של-יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה. אשרי, ובא לציון, יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת התפילין. הנחת תפילין דרבנר, תם, קריאת-שמע, פרשיות: 'קדש' 'והיה כי יביאך', שש זכירות וחליצת התפילין. מזמור (כלשהו, כדי לומר את הקדיש), חצי קדיש, מוסף. ואחרי התפילה, שיעור התהילים ומשניות האבלים – אמירת ה'נשיא'.

אמירת ההלל כסדר התפילה חשובה יותר מאמירתו בציבור.

נשיא: מצווה לחזק את המנהג¹¹ לקרוא¹² אחרי התפילה¹³ (אחרי אמירת תהילים¹⁴) בכל יום החל מהיום עד י"ג ניסן ועד בכלל, דבר יום ביומו בפרשת הנשיאים. היום מתחילים "ויהי ביום כלות משה" ומסיימים "זה קרבן נחשון בן עמינדב" (במדבר ז, א"י). אחרי-כך אומרים את ה"יהי רצון" (אומרים אותו גם בשבת)¹⁵ הנדפס בסידורי תהילת ה'¹⁶.

גם כוהנים ולוויים אומרים אותו¹⁷.

10 יש עניין מיוחד להתפלל תפילת שחרית זו בציבור, כדי לומר הלל בציבור, ובפרט שבראש-חודש יש אומרים שאין מברכין עליו אלא בציבור (רמ"א תכבב, שו"ע אדה"י תפחג).

11 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' עז.

12 "א שבהקפדה לומר בכל יום את הנשיא שלו, יש סגולה שלא ישכח באחד הימים לספור ספירת העומר. שמעתי מאבי מורי ז"ל בשם הרה"ג הרה"ח ר' חיים-שאל ברוך ע"ה.

13 אין מנהג לקרוא מתוך ספר-תורה.

14 וביום שיש בו תפילת מוסף, אחרי תפילת מוסף, שתדירה ומקודשת יותר מקריאת הנשיא – שם עמ' עט.

15 ד' תדיר קודם, וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' (ניסן-סיוון) עמ' ג, שכן נהג הרבי בשנת תשכ"ז. ומתברר שבדרך-כלל אמר הרבי את התהילים מיד אחרי התפילה, וא"כ אמר את ה'נשיא' רק לאחר מכן.

וכך היה גם בשנת תש"ג, חוץ מיום ראשון וא"ו ניסן ויום ש"ק י"ב ניסן, שבהם ראו ורשמו ביומנים שלאחר אמירת שיעור התהילים היומי הרבי סגר את ספר התהילים ופתח שוב את הסידור במקום קריאת-התורה [=לומר את ה'נשיא'].

16 היום-יום, ר"ח ניסן. ספר-המנהגים, עמ' 36. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ד"ו.

17 לכאורה צריך לנקד שם "פְּרָשָׁה".

18 למרות שמוכר שם "שבאם אני עבדך משבט..." והוא איננו משבט זה, כיון שזה שייך ל'עבד' (דהיינו גילוי מסויים מנשמה

יום התועדות. התועדות – בבית-הכנסת¹⁸.

חודש ניסן

בכל החודש אין אומרים תחנון¹⁹, 'אל ארך אפיים'²⁰ ו"למנצח... יענך"²¹ בימות החול, "אב הרחמים" לפני מוסף שבת, ו"צדקתך" בשבת במנחה²². אין מתענים אלא חתן ביום חופתו ובכור בערב-פסח²³.

ברכת האילנות: מברכים אותה רק²⁴ בחודש ניסן²⁵.

אחרת בתוך נשמתו-הוא, הנשאר בדרגתה), הוראת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, היום-יום שם, ספר-המנהגים שם, לוח כולל-חב"ד.

ב'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' פ נתבאר, שהשייכות היא ודאית לכל אחד ואחד מישראל, ורק שבאם זהו שבטו, אזי השייכות וההמשכה הן באופן נעלה יותר (בשו"ת מנחת-אלעזר ח"ה סי' ב כתב שלא יאמרו כהן ולוי את ה"ר, אבל בס' פתח-זוטה הל' פסח סי' א אות ו הוכיח שגם הם יכולים לומר זאת).

18 היום-יום, ל' ניסן.

19 שו"ע אדמוה"י סימן תכט ס"ח.

20 כנדפס בסידורים מאז שנת תשל"ח. ראה בירור בעניין זה ב'התקשרות' גיליון שכת עמ' 18.

21 סידור אדמוה"י, לפני 'למנצח' זה.

22 הנאמרים רק ביום שאומרים בו תחנון, כמבואר (בשו"ע רבינו סי' רפד סי"ד וסי' רצב ס"ז), ובפסקי הסידור כל אחד במקומו.

23 לוח כולל-חב"ד, משר"ע אדמוה"י סי' תכט ס"ט.

24 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ה עמ' רכ, ע"פ סדר ברכת-הנהנין שבסידור אדמוה"י. וכן הוא ע"ד הקבלה, ברכי-יוסף סי' רכו ס"ק ב.

ולפלא שמשמשים להדפיס גם השתא בלוח כולל-חב"ד (ע"פ קצות-השולחן סי' סו בבדי-השולחן ס"ק יח) שניתן לברך ברכה זו גם בחודשי אדר או אייר, ללא כל הסתייגות. וראה אנציקלופדיה-תלמודית כרך ד עמ' שנח, ציון 98.

25 היו שבידכו ברכה זו ברוב עם, ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ה, ובפרט ע"פ המבואר בס' מורה-באצבע להחיד"א אות קצט ע"פ הזוהר (ה"ל בהגרה 16) שכוונת הברכה היא לתיקון נשמות שנתגלגלו בדומם וצומח ויבקשו עליהן רחמים.

לעניין ברכה בשבת, ראה שו"ת יחוה-דעת ח"א סי' ב שאין בזה איסור, ותלוי במנהג המקום, וש"נ.

בשו"ת מהר"ל (הישנות) סי' קמג נקט בפשיטות שמי שלא בירך בראייה ראשונה מברך בראייה שנייה, ונתקב באגור סי' שיח ומטה: משה סי' שסא (שם הביא מזה ראייה לדין שהחינו, שבו נחלקו עליו, ולדעת רבינו בסידורו מברכים ללא שם ומלכות), ובבירור-הלכה סי' רכו (עמ' רט) כ' שלפי כללי הפוסקים יש לפסוק כן נגד כל האחרונים שלא ראוהו. בבדי-השולחן שם הבין בסדר ברכת-הנהנין פ"ג ה"ד שאין לברך, אבל מפשטות הלשון הכוונה רק לשלול ברכה

נוספת באותה שנה (וכמו בהלכה יג וכו' שלא כותבים כן, ובפרט שמהלשון שם "אינו חוזר ומברך" משמע שכן מברך לראשונה).

הלכות ומנהגי חב"ד

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' לשבת זו יש לזכור לקרוא את שלוש ההפטרות - של פרשת ויקהל ("וישלח המלך שלמה") של פרשת פקודי ("ותשלם כל המלאכה") ושל פרשת החודש ("כה אמר ה'... בראשון באחד לחודש...") כמנהגנו. והנהגים כמנהג רבותינו נשיאינו יקראו את הפטרות ו'ויקהל' ו'פקודי' בעש"ק אחה"צ, ובשבת קודש לפני תפילת שחרית, אחרי קריאת ה'שביעי' שוב, יקראו את ההפטרה דפרשת 'החודש'.

שבת קודש, פרשת ויק"פ / החודש
כ"ז באדר - מברכים החודש ניסן

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור¹. אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך - התפילה². רצוי להכין קודם התפילה את ספר-התורה המיועד לקריאת פרשת החודש, בפרשת בא, כדי למנוע טירחא דציבורא³.

מוציאים שני ספרי-תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. מניחים את ספר-התורה השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד אחר הקריאה בו)⁴, ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר את פרשת 'החודש', בפרשת בא: "וידבר... החודש הזה לכם... תאכלו מצות" (שמות יב, א"כ).

אם יש רק ספר-תורה אחד - אין מגביהים אחר חצי קדיש, אלא גוללים לפרשת פרה, ומגביהים וגוללים רק לאחר גמר המפטיר. את החצי קדיש

(1) רגילים לומר זאת בחליפה וכובע, והנשואים בחגירת אבנט (כפי שנהג הרבי וכל הציבור עמו, למרות שכהוראה לרבים נמסר "בחגירת אבנט" רק על תהילים דהו"ר, ס' המנהגים עמ' 68). ולכאורה יש לנהוג כן גם אם משלימים זאת אחר-כך.

(2) ספר המנהגים עמ' 30.

(3) לוח 'דבר בעתו'.

(4) שעריאפרים שער י' ס"ב. וראה בזה בגיליון תשס"א ב'לוח השבוע' הע' 14.

יום שני
כ"ט באדר - ערב ראש-חודש

* ביום האחרון של חודש אדר צריכה להיות שמחה מופלגה ביותר, לאחר ה'מרבין בשמחה' של כל ימי אדר מיום ליום, והיא נותנת את הכוח והסיוע להמשיך את הגאולה דחודש ניסן, שבו נגאלו ובו עתידין להיגאל, כי השמחה שבחודש אדר, ובפרט ביום האחרון שבו, פורצת את גדרי הגלות ומביאה את הגאולה האמיתית והשלמה, עלידי משיח צדקנו שנאמר בו "עלה הפורץ לפניהם", בקרוב ממש⁷.

* ביום זה - 'יום כיפור קטן' - יש להוסיף בג' הקוויין: תורה, עבודה (תפילה שבמקום קרבנות), גמילות-חסדים וצדקה⁸.

* את מטבעות הצדקה (שנותנים בכל יום לקופות הצדקה, קודם או אחרי התפילות) מחלקים בערב ראש-חודש למטרות הצדקה שנקבעו⁹.

(5) ספר המנהגים עמ' 33. לוח כולל-חב"ד.
(6) לוח כולל-חב"ד, ש"פ מקץ.
(7) לקוטי-שיחות, כרך ד, עמ' 1274.
(8) שיחות-קודש תשל"ו עמ' 663, ובכ"מ.
(9) ספר המנהגים, 'מנהגי שמחות', עמ' 77.

על-ידי ביטול נפתח 'חלון' לתשובה

- משמעות ההבדל בין "חמץ", הנכתבת בחי"ת, שפתוחה רק מלמטה - "לפתח חטאת רובץ", "למצה" הנכתבת בה"א, שפתוחה גם למעלה
- כיצד משפיע הדבר על גישת האדם בנתינת הצדקה ובכל המצוות?
- ומה הקשר בדברי הירושלמי בין "אלה הדברים" ל"ט מלאכות המשכן
- בכל מצב יהודי מסוגל לפרוץ דרך ולהתקשר עם הקב"ה
- משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בפרשת¹ החודש² - נאמרה גם מצות אכילת מצה: "שבעת ימים מצות תאכלו"³. ובהקדמה - שמצוה זו מיוחדת בכך שגם בזמן הזה היא מדאורייתא:

באופן כללי⁴ - ישנם שלשה עניינים עיקריים בחג הפסח: פסח, מצה, ומרור⁵. ובזמן הזה - קיום מצות פסח אינו אלא עלידי "ונשלמה פרים שפתינו"⁶. מצות אכילת מרור - היא רק מדרבנן, ואילו מצות אכילת מצה היא מדאורייתא⁷.

ב. החילוק בין חמץ למצה - הוא בשני עניינים: (א) בחמץ - מתנשאת העיסה, ואילו במצה - נשארת העיסה כמות שהיא. ומשמעות הדבר ברוחניות: חמץ - ישות והתנשאות. מצה - ביטול⁸.

ומטעם זה עיקר המצה הוא "לחם עוני" דווקא [שלכן, אף-על-פי שבחג הפסח מותר לאכול גם "מצה עשירה", מכל מקום אי אפשר לצאת ידי-חובת מצות אכילת מצה אלא ב"לחם עוני"]⁹ - לפי שעניינה של מצה הוא ביטול (כנ"ל), ודבר זה מתבטא יותר ב"לחם עוני"¹⁰.

ויש להוסיף, שגם המצה שאכלו בני ישראל במצרים - היתה "לחם עוני"¹¹.

- (א) התיבות "מצה" ו"חמץ" מורכבות מאותיות זהות, אלא, שהתיבה "מצה" היא באות ה"א
- (8) ראה לקו"ת צו יג, ג. שה"ש יד, ד. ובכ"מ.
(9) שו"ע אדה"ז שם סתנ"ד ס"ד. רסתס"ב.
(10) עיין תו"א סוף פרשתנו (פט, ג. צ, ב). שם בהוספות (קיד, ג ואילך. קטו, ד. קטז, ב). וראה לקו"ש חט"ז ס"ע 124. וש"נ.
(11) ראה רמב"ן עה"פ ראה טז, ג. וראה השקו"ט בזה - לקו"ש שם ע' 122, ובהערות. וש"נ.

- (1) מכאן עד סוף השיחה (ס"ז) - נדפס בלקו"ש ח"א ע' 129 ואילך.
(2) שקורין ביום הש"ק זה, ש"מינ' מתברכין כולהו יומין" (ראה זח"ב סג, ב. פח, א). כולל גם ר"ח ניסן (נוסף על היותו שבת מברכים ר"ח ניסן) הכולל את כל ימי החודש (ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א"ב. ובכ"מ), שעיקרו חג הפסח (מרשימה בלתי מוגה).
(3) בא יב, טו.
(4) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 542 ואילך. "רשימות" חוברת לח ע' 17 ואילך.
(5) ראה פסחים קטז, רע"ב (במשנה).
(6) הושע יד, ג. וראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 36 ואילך.
(7) פסחים קכ, א. וש"נ. שו"ע אדה"ז א"ח סתע"ה סט"ו.

והתיבה "חמץ" היא באות ח"ת¹².
והעניין בזה:

אות ה"א דומה לאות ח"ת: שתיהן מורכבות משלשה קוין ופתוחות מלמטה. ההבדל ביניהן הוא בכך, שהאות ח"ת סתומה בכל שלשת הצדדים לגמרי, ואילו האות ה"א יש לה פתח מלמעלה.

הפתח מלמטה (שבשתי האותיות) – משמעותו: "לפתח חטאת רובץ"¹³. הסתימות מכל הצדדים – באות ח"ת – משמעותה, שלא קיימת מקום ליציאה מ"לפתח חטאת רובץ". הפתח מלמעלה – באות ה"א – משמעותו, שהאדם נמצא אמנם במצב של "לפתח חטאת רובץ", אבל אף-על-פי-כן, יש לו פתח למעלה – שעלידו יכול לצאת ממצבו ולעשות תשובה¹⁴.

ואף-על-פי שהפתח למעלה (באות ה"א) הוא פתח קטן ביותר – הרי אמרו רז"ל¹⁵ "פתחו לי כחודו של מחט", ועלידי זה – "ואני אפתח לכם כפתחו של אולם", שכן, עלידי הרהור תשובה אחד יכול האדם להשתנות – ברגע אחד – מרשע גמור לצדיק גמור¹⁶.

ג. שני חילוקים האמורים בין חמץ למצה – תלויים

12) ראה זח"ג רנב, א. הובא בתו"א ויצא כא, ג. לקו"ת צו יד, ב. ובכ"מ.

13) בראשית ד, ז.

14) ראה מנחות כט, ב.

15) שהש"ר פ"ה, ב [ב]. וראה בהנסמן בהערת כ"ק אדמו"ר בהמאמר לעיל ע' 73 הערה 45.

16) כדאיתא בגמרא (קידושין מט, ב) – שהמקדש את האשה "על מנת שאני צדיק (וי"ג*): "צדיק גמור", אפילו רשע גמור מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו, ומזה מובן, שע"י הרהור תשובה ברגע אחד, ובלשון הידוע (זח"א קכט, סע"א ואילך) "בשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא" – [ויש לומר, ש"שעתא" הוא גם מלשון הפנה, כלומר, שע"י תפנית אחת, "מיט איין קער"] – יכול האדם להשתנות מרשע גמור לצדיק גמור (וראה גם לקמן סוס"ד).

והטעם שמקודשת מספק (רמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ה. טושו"ע אה"ע סל"ח א) – אינו אלא בגלל הספק "שמא הרהר תשובה בדעתו" (קידושין שם. ועד"ז ברמב"ם וטושו"ע שם), כיון ש"אין אדם יודע מה בלבו של חברו" (פסחים נד, רע"ב). אבל, אם ודאי הרהר תשובה, הרי היא ודאי מקודשת (מרשימה בלתי מוגה).

* אור זרוע סק"ב. וכ"ה בלקו"ת ר"פ דברים (א, ב). וראה תניא פ"א (ה, א).

זה בזה:

כאשר האדם הוא בבחינת ביטול (שזהו עניין המצה), הרי, אפילו אם חטא, ח"ו – הרי הוא חושב אודות עשיית תשובה (שזהו עניין אות ה"א); אבל כאשר האדם הוא בבחינת ישות והתנשאות (שזהו עניין החמץ) – אינו חושב אודות עשיית תשובה (בהתאם לתוכנה של אות ח"ת).

וטעם הדבר – לפי שכאשר האדם הוא בטל, אינו משתדל להצדיק את עצמו ("ער זוכט ניט צו מאכן זיך גערעכט"), ובמילא הרי הוא עושה חשבון צדק מכל מעשיו, וכאשר נוכח לדעת שהנהגתו אינה באופן הראוי – עושה תשובה; לעומת זאת, כתוצאה מהרגש הגאווה וההתנשאות – מוצא האדם חשבונות להצדיק את כל הנהגותיו¹⁷.

ד. יתר על כן:

לא זו בלבד שלאחרי שעשה דבר בלתי רצוי מוצא הוא תירוץ לכך (כיון שרוצה להשאר צודק בעיני עצמו), אלא יתירה מזה, שגם לכתחילה, כשמגיע לידי קיום מצוה שבשכילה צריך הוא לכפות את עצמו ("ער דארף זיך א בויג טאן"), הנה בגלל הרגש גאותו והתנשאותו, מוצא הוא חשבונות וטעמים שלא יצטרך לקיימה.

דוגמא לדבר – במצות הצדקה, וכיון שצדקה היא כללות המצות¹⁸ יובן ממנה גם ביחס לכל המצוות:

בשעה שרואה עני – הרי הוא טוען את הטענה ש"שאל טרונוסרופוס הרשע את ר' עקיבא: אם אלקיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם"¹⁹?

ושני פרטים בטענה זו – ביחס לעצמו וביחס לזולתו:

בגלל גאותו והתנשאותו – הרי הוא עושה חשבון בנפשו, שכל הרכוש הנמצא ברשותו בא אליו משום שזה מגיע לו, ואדרבה, מגיע לו יותר מכך; וכיון שכן – הרי הוא טוען – כיצד אפשר

17) ראה בכ"ז בקונטרס ומעין מאמר טו"ט. ד"ה לך תש"ב פ"ג ואילך (סה"מ תש"ב ע' 52 ואילך).

18) ב"ב ט, א. ירושלמי פאה (פ"א ה"א). וראה תניא פל"ז (מת, ב).

19) ב"ב י"ד, א.

ב"אל ייפטר אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה" ולאחר מכן השמיע שיחה.

הן על השיחה והן על המאמר ציין הרבי הגהות לאחר מכן. באחת ההגהות הקשה הרבי קושיא שאותה תירץ אחת-עשרה שנים לאחר-מכן – על עניין הנזכר בש"ס:

וצ[ריך] ע[ינין] ק[צת] שלא הובא במג[ן] א[ברהם] ושון[לחן] ע[רוך] אד[מו"ר] הז[קן] או[רח] ח[יים] ס[ימן] ק"י ס[עיף] ט.

את הביאור לכך מצאנו בהתוועדות ש"פ קורח

תשד"מ סעיף כח (התוועדות תשד"מ כרך ג' עמ' 2043) שם ביאר הרבי שזהו על-דרך מה שמצינו כמה עניינים שהובאו בש"ס ולא הובאו בפוסקים מפני שלא נתקבלו ברוב תפוצות ישראל (ראה אנציקלופדיה תלמודית ערך אין גוזרין גזרה – חלק א' עמ' תרג ואילך) ולכן אף שהם דברי תורה כו' אין בהם את חומר העניין של מצוות עשה ומצוות לא-תעשה (כברמב"ם ריש הל' ממרים. וראה שם הלכה ג' ועוד).

תודה לשליח הרה"ת יוסף יצחק ש"י ליפקין כפר-סבא

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 140 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

לידי כך, ובמילא הרי הוא נשאר צודק בעיני עצמו ("בלייבט ער אלץ גערעכט ביי זיך")!... הוא טוען טענות שונות: לגבי דבר אחד הוא טוען – שזהו מצד היצר הרע, ש"יצרו בווער כאש"²¹. הגמרא עצמה אומרת²² – טוען הוא – שהקב"ה מתחרט על כך שברא את היצר הרע; לא יתכן, אפוא, לתבוע ממנו, מדוע לא ניצח הוא את היצר הרע!... לגבי דבר שני הוא טוען – ש"מקומו גרם לו לחטוא"²¹ וכן הלאה. כל החשבונות הנזכרים בתניא²¹ שעליהם

כאשר האדם הוא בטל, אינו משתדל להצדיק את עצמו, ובמילא עושה חשבון צדק מכל מעשיו, וכאשר נוכח לדעת שהנהגתו אינה באופן הראוי – עושה תשובה

צריך ללמד זכות על הזולת – משתמש בהם לגבי עצמו... ולא עוד, אלא שחושב בדעתו, שלאור הנסיבות בהן הוא מצוי – "איז נאָך גאַנץ שיין אַז ער איז אזוי" [=מצבו נאה למדי]. משהו אחר במקומו "וואָלט געווען ווער ווייס וואָס!"... [=היה מי יודע מה...]. יתר על כן: אפילו כאשר הוא יודע שהנהגתו אינה טובה, ולא עוד, אלא שגם אין לו סיבות לזקוף אותה בהן – בכל זאת, "על כל פשעים תכסה אהבה"²³; דיוק הלשון "פשעים" הוא – כמאמר הז"ל²⁴: "פשעים אלו המרדים". כלומר, אפילו כאשר אין לו כל תירוץ להצדיק את מעשיו, שכן, הוא עצמו יודע שהוא מורד (רח"ל) – מכל מקום, "על כל פשעים תכסה אהבה". לבטל את הפשעים, אפילו בטענות של שקר – אינו יכול בשום אופן, ובמילא מכסה אותם באהבת עצמו ("זיין ליבשאַפט צו זיך אליין")!...

(21) ראה תניא פ"ל.
(22) סוכה נב, ב.
(23) משלי י"ד, יב.
(24) יומא לו, ב.

ליתן מזה לאחרים!?! וכיון שישות עצמה אינה סובלת ("דערלאזט ניט") את מציאותו של הזולת – מתקבל יפה על דעתו ("לייגט זיך אפ ביי אים גאר געשמאק"), שזולתו אינו דומה אליו, ומובן אצלו שהסיבה לכך שהזולת הוא עני היא בגלל שלא מגיעה לו פרנסה; ובמילא חושב: מכיון שהקב"ה רוצה – כפי שהצדק אכן דורש... – שהלה יהי עני, יעשה הוא בניגוד לכך, ליתן לו כסף!?!... מה שאין כן כאשר הוא בטל – אזי:

א) עושה חשבון בנפשו ודן את עצמו אם אמנם טוב הוא יותר מזולתו, וחשבון זה מביא אותו ליתן צדקה, וכמו שכתוב²⁰ "משפט וצדקה ביעקב אתה עשית", שה"משפט" שהאדם עושה על עצמו מביאו ל"צדקה".
ב) ומבין, שאפילו אם חסרון הפרנסה אצל זולתו נעשה מחמת עונש, רחמנא ליצלן, הרי העובדה שיש לו פרנסה – מבלי הכט על מעמדו ומצבו הבלתי רצוי – מכריחה אותו לומר, שבני ישראל הם כמו בנים לגבי הקב"ה, וכאשר המלך מעניש את בנו, ואהבו של המלך גומל לו טובה – הרי המלך עצמו מרוצה מאד מכך, כתשובת ר' עקיבא (על טענת טרונוסרופוס הנ"ל)¹⁹. וכשם שהוא במצות הצדקה – כמו כן הוא בכל המצוות.

ה. נוסף לכך שבגלל הרגש גאותו והתנשאותו הרי הוא מחפש לגבי כל דבר, חשבון שיוכיח שהנהגתו כדבעי, הרי יתירה מזה, אפילו בשעה שאינו מסוגל בשום אופן למצוא תירוץ על מעשיו ונאלץ אפוא להודות שאינו מתנהג כפי הדרוש – מוצא הוא, בכל זאת, סיבות שונות שהביאוהו

(20) תהלים צט, ד. וראה סה"מ תרפ"ט ע' 90. וש"נ.

השנייה של 770, ושם הודיע להם חתנא וגיסא דבי נשיאה הרש"ג, מנהל הישיבה, בצורה חד־משמעית כי אם יישארו כאן – יחדלו מלהיקרא 'תמימים', אלא עליהם לחזור לברינא. ביניהם היו כמה שכבר סיכמו עם הנהלת הישיבה במונטריאול (הרה"ג ר' אייזיק שוויי ע"ה) שיתקבלו שם כתלמידים ותנתן להם רשות להגיע לכל שבת מברכים ל-770.

למחרת שמחת־תורה נכנס ל'יחידות' הרה"ג הרב הלל פבזנר ז"ל, רב קהילת חב"ד בפריז, וכאשר יצא קרא לקבוצת הבחורים וסיפר להם שהרבי ממש צעק ואמר לו: "אני כבר מדבר כמה שנים שהתמימים בברינא צריכים להיות 'נרות להאיר' לכל אירופה וכו'.. והנה כשכבר ישנה קבוצת בחורים בישיבה – שולחים אותם!... עוד מסר הרב פבזנר, כי הרבי הורה לו להודיע לתמימים לחזור לצרפת. באותו יום נכנס גם הרב אייזיק שוויי אל הרבי, וכאשר יצא סיפר שהרבי ביקשו להודיע לבחורים שאינו מוכן לקבלם לישיבה במונטריאול. בערבו של אותו יום נכנס מזכירו של הרבי הרב חודוקוב לאולם הישיבה והודיע שכל קבוצת הבחורים מברינא (וכן ממונטריאול) נקראת מחר ל'יחידות' (שהוזכרה לעיל).
"בברכת הצלחה רבה בהפצת המעיינות והיהדות בכלל"; "בברכת הצלחה בהשליחות וכו'" – אלה היו חלק מההוספות שהוסיף הרבי בכתב יד קודשו על מכתבי כללי־פרטי שנשלחו אליהם.

מאמר פרידה

ביום שני, כ"ח בניסן תשל"ג, נכנסה קבוצת ה'בחורים השלוחים' לאוסטרליה אל חדרו של הרבי, לאחר תפילת המנחה. כשהשלוחים כבר ניצבו בחדר שאל הרבי: מפני מה לא קראו לשלוחים הקודמים (אלה ששבו לפני פסח משליחותם) האם ביקשו למנוע מהם?
הרבי המתין אפוא עד שחברי הקבוצה הקודמת נקראו לחדרו. אלה היו רגעים שנדמו כנצח. דקות של דומייה מהולה בחדרת קודש. כשנכנסו הללו סוף סוף פתח הרבי ואמר מאמר חסידות המתחיל

מכיוון שהיו להם כמה שאלות לגבי ענייני הפצת היהדות, הורה להם המשפיע הרה"ח ר' ניסן נמנוב לשאול את הרבי. בין השאר היתה טענה שלפעמים נוסעים למקומות שאינם בצניעות הראויה ולא מתאים לתמימים להיות שם. כך גם בנוגע לשבתות שהיו נוסעים פעם בחודש מהישיבה לשבתות בערי השדה בסביבות פריז, וכאשר ראו את ההצלחה הגדולה מהפעילות עם הצעירים, היו שביקשו מהבחורים לבוא בשבתות נוספות. השאלה היתה אם לקיים שבת נוספת במקומות שכבר ביקרו שם או שיש עדיפות לנסוע למקומות חדשים.

בסיום ה'יחידות' ענה הרבי על השאלות ואחר־כך הגיה את הדברים:

- א. מה שהתחילו ימשיכו בוודאי.
- ב. והמשך צ' [ריך] ל[היות] בהוספה.
- ג. בהסכמת הנהלה.
- ד. בנוגע לנסיעה למקומות שלא בסגנון הישיבה: ידועה ההבטחה שנעשים מוחו וליבו זכים אלף פעמים ככה. ואידי דטריד למיפלט לא בלע. ובתנאי שיהיה בהסכמת הנהלת הישיבה.
- ה. ימשיכו בשבתות במקומות חדשים שעדיין לא ביקרו בהם וימשיכו הקשר עם המקומות הקודמים באמצעים אחרים.

פרשה בפני עצמה היתה התחלת השליחות. הבחורים הגיעו, כאמור, באלול תשכ"ט. היו אלו שישה בחורים מבוגרי הישיבה בברינא, שאבו ללמוד ב-770, ואלה שמותם: אברהם־ברוך שי' פוונזנר; יוסף־יצחק הלוי שי' הורוויץ; יוסף־יצחק שי' לבקובסקי; יוסף־יצחק שי' מטוסוב; יצחק שי' גולדברג; שמואל הלוי שי' הורוויץ.
בעשרת־ימי־תשובה נקראו לחדרו של ראש הישיבה, הגאון רבי מרדכי מנטליק, והוא הודיע להם כי לא יוכלו להישאר כתלמידים בישיבה, אלא מיד אחרי החגים יהיה עליהם לחזור לברינא. הם החלו להתווכח עמו וטענו שנסיעתם היתה ברשות ובהסכמת הנהלה בברינא, ומדוע אין מקבלים אותם כאן!?

הרב מנטליק התעקש ואמר שהנהלה החליטה שלא לקבלם. בחול־המועד סוכות נקראה כל הקבוצה למשרד ישיבת תומכי־תמימים בקומה

ו. וזהו החילוק בין חמץ למצה:

חמץ – מורה על התנשאות עצמית, וכתוצאה מכך – "חמץ" מורכבת מאות ח"ת שפתוחה מלמטה, "לפתח חטאת רובץ", ולאידך, סתומה היא מכל צד, שאין לו פתח לעשות תשובה. כי, מצד התנשאות: (א) הרי הוא מצדיק את הנהגתו – שאדרבה היא הנהגה טובה. (ב) הוא מוצא סיבות ותירוצים על הנהגתו. (ג) "על כל פשעים תכסה אהבה". הצד השווה שבהם – שאינו עושה תשובה. מצה – מורה על ביטול, וכתוצאה מכך – "מצה" היא באות ה"א שפתוחה למעלה, כי, מצד הביטול: (א) אינו מצדיק את הנהגתו. (ב) אינו מוצא סיבות ותירוצים על הנהגתו. (ג) וכאשר רואה את המצב הלא־טוב שבו הוא נמצא – נעשה שבור מכך. וכשנמצא במצב של שברון־לב ("צעבראכנקייט") – הרי זה כפי שאמר אדמו"ר מהר"ש²⁵: "א אידישער קרעכץ איז תשובה עילאה", ובמילא, בשעה אחת, "שעה" מלשון הפנה, "מיט איין קער"²⁶ – נעשה צדיק גמור.

ז. על־פי זה יש לבאר מה שמצינו בירושלמי²⁷: "אבות מלאכות ארבעים חסר אחת מנין.. זה הדבר אין כתיב כאן אלא אלה הדברים²⁸.. אלף חד, למ"ד תלתין, ח' תמניא, לא מתמנעין רבנן דרשין בין ה"א לחי"ת" ("דאותיות אה"ע מתחלפין, נמצא שהן ל"ט"²⁹) – דלכאורה קשה: הן אמת שאותיות ממוצא משותף מתחלפות זו בזו, אבל, כיצד אפשר לדרוש אות ה"א (של "אלה") בתור אות ח"ת בעניין של מספר?

ועל־פי הנ"ל יש לומר הביאור בזה:

ל"ט המלאכות של העולם – הרי מצד עצם בריאתן והתהוותן הן עניין של ח"ת, כנ"ל. אלא, שעל־ידי העבודה ב"אלה הדברים (שזהו עניין ל"ט "אלה") מלאכות המשכן) .. ששת ימים תַעֲשֶׂה

(בדרך ממילא³⁰) מלאכה גו" – עושים מל"ט מלאכות העולם אות ה"א.

ולפיכך, בפסוק שבו מדובר אודות עבודת "אלה הדברים" – ל"ט המלאכות כפי שהיו במשכן (שעלידו מהפכים את החי"ת לה"א) – נאמר "אלה" באות ה"א³¹.

* * *

ח. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר³² אודות הנהגתו של אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע – שיום ההילולא שלו (ב' ניסן) חל בשבוע זה – באמירת ברכות השחר.

– הרבי אמר, שמעולם לא שמע כיצד אומר אביו "מודה אני", אבל, ה' רגיל לשמוע כיצד הוא אומר ברכות השחר³³.

וסיפר שבעת אמירת ברכות השחר: (א) לא היה הרבי נ"ע חוגר אבנט. (ב) היה נוהג להסתכל בחלון.

ט. וביאור העניין בעבודת האדם:

חגירת אבנט ענינה – "הכון לקראת אלקיך ישראל"³⁴, שלכן "צריך לאזור חלציו כשמתפלל"³⁵, כיון שקודם התפלה ("לקראת אלקיך ישראל") צריך להיות הכנה ("הכון") של האדם.

אבל אמירת ברכות השחר, להיותה תיכף בקומו משינתו³⁶, קודם העבודה, במעמד ומצב של "נשמה באפו"³⁷ בלבד – הרי הוא גם ללא ההכנה

(30) ראה בארוכה בהמאמר שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 68 ואילך). לקו"ש ח"א ע' 187 ואילך.

(31) באמצע השיחה הזכיר כ"ק אדמו"ר את הפסוק (ישעי' נה, ח) "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי", וביאר, שהסיבה לכך ש"לא דרכיכם דרכי" היא בגלל ש"לא מחשבותי מחשבותיכם" – חסר המשך (המו"ל).

(32) ראה "רשימות" (יומן) ליל ש"ק פה"ח תש"ב (לפני עשר שנים).

(33) ראה גם סה"ש תש"ג ע' 103.

(34) עמוס ד, יב. שבת יו"ד, רע"א.

(35) תוס' שבת שם (ד"ה טריחותא). הובא להלכה בטושו"ע ואדה"ז אור"ח סצ"א ס"ב (השקו"ט בזה – ראה נו"כ הטושו"ע שם).

(36) ראה ברכות ס, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ה ה"ג ואילך. טושו"ע (ואדה"ז) אור"ח רסמ"ז (ס"ב).

(37) ישעי' ב, כב. וראה ברכות יד, א. לקו"ת פינחס עט, ד.

הרקע לטענות וכו'.

מצידו אמר הרבי לרב גורודצקי: כנראה השליח עובד עבור הכלל ולא עבור הפרט [=שם דגש על עניינים כלליים ולא על טיפול באנשים פרטיים].

זמן־מה אחר־כך קיבל השליח מכתב כללי־פרטי מהרבי ובשוליו כתב בכתב יד קודשו:

בברכת הצלחה בעבודת[דת] הק[ודש] ומתוך קירוב הלבבות.

עדימות בשליחות

את השורות הבאות בכתב יד קודשו רשם הרבי למזכירו הרב חודוקוב לצד עמוד דיווחים מראשית הפעילות החב"דית בעיר הדרומית אילת, על־ידי ראשון שלוחי הרבי בעיר, הרה"ת ר' ישראל־צבי שי' גליצנשטיין:

כנראה פעיל ומצליח, ולכן כדאי לעזור ולעודד

וכו' (אלא שאולי זקוק להקבלות – ולכן ע[ל] י[נדי]

לייבוב [הרב ישראל] שי' ?

שליח צעיר, ערב צאתו לשליחות, בסוף שנת

תשמ"א, כתב לרבי על שתי אפשרויות שליחות, שבאחת מהן התנאים הגשמיים טובים פחות מהשנייה. הרבי מתח קו תחת המילים "התנאים הגשמיים", וכתב:

עפ"י [=על־פי זה] קדימה ל... אזכיר עה"צ [=על

הציון].

כלומר, הרבי הורה כי על־פי זה ייסע למקום שבו האפשרויות הגשמיות טובות יותר. ואכן, השליח נסע לשם, וזה מקום שליחותו עד עצם היום הזה.

פעם אחת נכנס בחור לרבי ליחידות' ושאל: בעניין הפצת [היהדות והמעיינות], המשפיע טוען שהפצה צריכה להיות בעיקר בד' אמות של הישיבה והבחורים טוענים שנדרשת יציאה ל'חוצה' ממש. תשובת הרבי:

בוודאי הכוונה העליונה שיהיה 'חוצה', אך כמו בצבא בגשמיות צריך ללמוד להשתמש בכלי המלחמה [=נשק] שלא במקום סכנה ורק אחר־כך יוצאים לחזית. אם חייל פשוט יצא מיד לחזית (לפני שלמד [=והתאמן] משך זמן בתוך מחנה

הצבא), לא רק שלא יועיל אלא יזיק... כמורכן יש מקומות שבחור בישיבה לא צריך בשלב זה [=טרם נישואיו] לילך לשם.

הנה פתק שכתב הרבי:

בכדי להצליח בהפצה צ[ריך] ל[היות] מקודם הכנה מוכרחת ידיעת התורה וכו'.

בתשובה לשאלה "איך לחלק הזמן בין לימוד לעצמו לעזר לאחרים" ועוד, השיב הרבי:

מובן שאין כל העיתים שווים אבל פשוט שצ[ריך] ל[היות] שניהם וכפס[ק] ד[ין] ח[כמינו] ז[כרונם] ל[ברכה] כל האומר אין לי אלא תורה כו'.

מובנת הפליאה לשאלתו הללמוד תניא אף שאינו מבין כו' – דלמה לא יבין אם ילמוד ברצון להבין בוודאי שיבין. ואף שלא יבין כהבנת אלה שלמדו כ[מה] וכ[מה] זמן וכו' – הרי גם בלימוד החומש גמרא וכו' כן הוא, וכן הוא בכל חלקי התורה יגעת ולא מצאת אל תאמין.

השליחות בברינואה

לקבוצת בחורים – תלמידים שלוחים בישיבת תומכי־תמימים בברינואה – שנסעו לשם על־פי הוראתו המפורשת של הרבי, לאחר שבאו ללמוד ב־770 בחודש אלול תשכ"ט ונשלחו בחזרה בתחילת חודש מרחשוון תשל" – נערכה יחידות מיוחדת, שאותה פתח הרבי בדברים הבאים (היחידות הוכנה לדפוס והוגהה על־ידי הרבי, ולאחר מכן נדפסה בלקוטי שיחות כרך יד עמ' 329-335):

לא חס־ושלום שאין רוצים בתלמידים [=אלו], אלא דווקא בגלל החביבות משגרים אותם בתור שלוחים...

הרבי הביא דוגמא מירידת הנשמה לגוף שדווקא בגלל מעלתה וחביבותה הקב"ה שולח אותה לגוף גשמי בעולם הזה התחתון. בהמשך לכך הורה הרבי שיסעו בחזרה למקומם ושם יעסקו בהפצת המעיינות "בהסכמת הנהלה".

כשהסתיימה שנה לשליחותם בברינואה כתבו לרבי על רצונם ללמוד ב־770, והרבי השיב:

הרי כבר דעתו ידועה וימשיכו עוד שנה.

בכל־זאת קיבלו רשות לבוא לחודש תשרי.

ש' פוזנר חזר לביתו, המתינה לו הודעה שעליו להתקשר מיד למזכירות הרבי, לרב חודוקוב. הוא מיהר להתקשר והרב חודוקוב אמר לו כדברים הבאים ('כפר חב"ד' גיליון 725 עמ' 33):

"הגיע לרבי קטע מעיתון שבכותרתו נאמר (באנגלית): 'יהדות אינה אומרת מאומה לסטודנט', והכתבה היתה קשורה לנאשוויל, טנסי - [מקום שליחות]. הרבי ציין על העיתון הזה: 'לטלפן לזלמן מיד אם נבהל מזה, על-כל פנים במידה שנבהלתי'..."

"כעת בוודאי נבהלתי כהוגן, וכתבתי מכתב שבו ציינתי את תחומי פעילות העיקריים - סיוע ליהודים בנושאים שונים וכו'. הרבי השיב לי מיד במכתב: 'לך יש תירוץ, אבל מה יש לסטודנטים מכל זה?...'".

והרבי ממשיך: ידוע שלבעש"ט ולמגיד ממזריטש היו גישות שונות. הבעש"ט היה נוסע לחפש אנשים שזקוקים לו, ואילו המגיד היה יושב במקומו ואנשים נסעו אליו. והרבי מסכם: לפעמים צריך לנקוט את הגישה הראשונה, ולפעמים את הגישה השנייה.

הרב פוזנר הסיק מכך: הרבי התכוון לומר את הדברים בפשטות: אם יש מצב שאתה יושב ואנשים לא באים אליך, עליך לצאת החוצה ולחפש אותם. שונה הדבר כאשר באים אליך.

הרבי נוסע עם השליח

באחת היחידויות שזכה להן השליח לאוסטרליה הרה"ג הרה"ח ר' יצחק דוד גרונר ע"ה התייחס הרבי לקשיים שהיו מנת חלקה של השליחה שתליט"א, ואמר בלהט:

איתא במשנה שאשתו של הכהן גדול לא היתה מתבשמת, שלא יאמרו מקטורת נתבשמה. ולכאורה הרי [הסדר בדרך כלל הוא אצל אשה שכן מתבשמת כנאמר] "ששה חודשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים"? אלא שאשתו של כהן גדול צריכה להתייגע ("אוסרייסן ווערן") העיקר שבעלה יעבוד בבית המקדש!

ב'יחידות' אחרת התאונן הרי"ד גרונר על שליחויות נוספות שהוטלו עליו, ואמר לרבי:

מילא השליחות באוסטרליה, אבל כל המדינות הרחוקות?

והרבי נענה: אם אני אסע עמך יהיה לך יותר קל?

והרבי המשיך: בגשמיות איני נוסע אך ברוחניות אני נוסע עמך בכל מקום! (גרשם מפי אחיינו הרה"ג הרה"ח ר' מנחם מענדל גרונר שליט"א, קריית-גת).

"החינוך על כתפינו"

פעם נכנסה אחת השלוחות ממרוקו לרבי ב'יחידות' - אחרי שהייה בת עשר שנים במרוקו - וטענה כי רצונה לעזוב את השליחות בגלל הקשיים בכלל ובחינוך הילדים בפרט. היא התבטאה שחוגים אחרים שולחים בני זוג לתקופות קצרות, ואחר-כך הם מתחלפים, מלבד חב"ד.

הרבי הגיב למשמע הדברים: לכן הצלחתם אינה מגיעה להצלחותינו ("דערפאר זייער הצלחה קומט ניט צו אונזער הצלחה")...

על הקשיים בחינוך הילדים אמר הרבי: את הילדים נושאים אנו על כתפינו ("די קינדער טראָגט מען אויף אונזערע פליציעס").

כשהפצירה שוב ברבי שייתן להם רשות לעזוב ענה הרבי:

סעי לציון של כ"ק מורי חמי אדמו"ר, ואם ייתן לכם רשות, תוכלו לעזוב את השליחות!... ("פאָרט אויפ'ן ציון פון דעם רבי'ן דער שווער, אויב ער וועט אייך געבען רשות, קענט איר אָפּלאָזן די שליחות").

מובן שהם נשארו בשליחות עד ימי זקנתם!

לעבוד בקירוב לבבות

פעם נכנס באיכוחו של הרבי באירופה, הרב בנימין אליהו גורודצקי, ל'יחידות' אל הרבי. הרבי פתח מגירה והוציא ממנה מכתב בן שלושה עמודים, שבו הופיעו טענות נגד אחד השלוחים בצרפת. בתוך כך הדגיש הרבי: "לא אשיב [=למתלוננים] כדי לא לתת להם 'מציאות' ו'נתינת מקום'". אך הרבי הורה לרב גורודצקי למסור לשליח שעליו התלוננו שיכתוב לרבי בפירוט מה

בחגירת אבנט, ואף-על-פי-כן גם במעמד ומצב זה - ללא הכנה כלל - ביכולתו לומר ברכות השחר! ועל דרך תוכן עניין אמירת "מודה אני כו" תיכף ומיד כשניעור משנתו³⁸, ללא שום הכנות מוקדמות. אלא, שאמירת "מודה אני כו" יכולה להיות גם לפני נטילת ידיים³⁸, כיון שרוח הטומאה אינו שולט על ה"מודה אני" של יהודי³⁹, מה שאין כן אמירת ברכות השחר צריכה להיות לאחר נטילת ידיים דווקא⁴⁰; אבל לאחר נטילת ידיים, אפשר לאמרן ללא הכנות נוספות.

ובעניין זה באה לידי ביטוי מעלתו המיוחדת של יהודי - אשר מבלי הבט על כך שעדיין לא הכין את עצמו כלל לעבודת השם, שהרי זה-עתה נייעור משינתו ("ער איז ערשט אויפגעשטאנען פון שלאף")... ואין לו אלא "נשמה באפו" בלבד (כאמור). מכל מקום, לאחר שנטל את ידיו וכבר אין לו שייכות לטומאה - יש בכוחו ובאפשרותו לברך תיכף ומיד ברכות השחר!

ועוד עניין בזה:

על-ידי חגירת אבנט נתווסף שלימות גם בעניין "להפסיק" בין (ראשו⁴²) לבו לערווה". כפי שהוא בעבודת האדם, היינו, שנעשה ההפסק והפירוד בין המוח והלב ובין עניינים גשמיים וחומריים (שבבחינת ערווה), כמדובר לעיל⁴³ שהתעסקות

הקדמה ללקו"ת לג"פ (אוה"ת בראשית (כרך ו) תתרכ, א ואילך). סה"מ מלוקט ח"א ע' מה. ובכ"מ.

38) "סדר היום" הובא בעט"ז ריש שו"ע אר"ח. שו"ע אדה"ז אר"ח (מהדו"ת) ס"א ס"ו. מהדו"ק שם ס"ה. סידור אדה"ז בתחלתו.

39) ראה סה"ש תש"ג ע' 7 (נעתק ב"היום יום" יא שבט). וראה בארוכה קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"א ואילך.

40) בזמן הזה - ראה רא"ש ברכות שם (פ"ט סכ"ג). טוש"ע (ואדה"ז) שם סמ"ו ס"ב (ס"ג).

41) לשון אדה"ז בשו"ע שם ס"ב.

42) ראה ברכות כד, ב. שו"ע אדה"ז שם סע"ד ס"א.

43) בהמאמר (לעיל ע' 69 ואילך).

האדם בענייני עולם הזה צריכה להיות באופן של "יגיע כפיך"⁴⁴ בלבד, ואילו מוחו ולבו צריכים להיות שקועים בעניינים נעלים ורוחניים.

ונמצא, שגם במעמד ומצב שחסרה אצלו שלימות ההפסק שבין לבו לערווה, שמוחו ולבו שקועים בעניינים גשמיים וחומריים, בבחינת "יגיע ראשך" (ולא "יגיע כפיך" בלבד) - הנה גם אז יש בכוחו לברך ברכות השחר!

י. וחידוש גדול עוד יותר - המודגש במנהגו של הרבי נ"ע להסתכל בחלון בעת אמירת ברכות השחר:

נוסף לכך שבכוחו של כל אחד ואחד מישראל לברך את ברכות השחר ללא כל הכנות מצדו (כנ"ל ס"י), הרי יתירה מזה, שיש ביכולתו ובאפשרותו אפילו לפתוח חלון ולהסתכל בו - כמבואר בכמה מקומות⁴⁵ תוכן עניין ההסתכלות, בחינת "עיניך יונים"⁴⁶ וכו'⁴⁷.

ועל-פי זה יש לבאר הטעם שהרבי נ"ע מסר מנהגים הנ"ל אל בנו יחידו כ"ק מו"ח אדמו"ר - כיון שבמנהגים אלה ישנו לימוד והוראה כללית לכל אחד ואחד מישראל, אשר בכל מעמד ומצב שיהיה, אפילו כאשר אין לו אלא "נשמה באפו" בלבד, ולא עוד, אלא שנמצא בבחינת "יגיע ראשך" - יש בכוחו ובאפשרותו לשבור את הכותל ("דורכשפארן די וואנט"), לפתוח חלון ("עפענען א פענצטער"), ולהתקשר עם הקב"ה.

(משיחת שבת פרשת ויקהל-פקודי, פ' החודש, ה'תשי"ב. תורת מנחם כרך ה' עמ' 78-85)

44) תהלים קכח, ב.

45) לקו"ת ואתחנן ב, סע"ד. ג. ביג. שה"ש יד, ב. לד, ג. לט, א. המשך תער"ב ח"ג ע' א"ת. ובכ"מ.

46) שה"ש א, טו, ד, א.

47) ביאור הדברים - חסר (המו"ל).

זמן סגולה לגאולה

מדוע שבת־קודש זו היא "זמן סגולה"

מהמעלות המיוחדות ביום השבת־קודש זה – היותו "זמן סגולה" להגאולה האמיתית והשלימה על־ידי משיח צדקנו.

ובהקדמה – שהאמונה והציפייה לביאת המשיח היא בתוקפה בכל הזמנים, "אחכה לו בכל יום שיבוא", ועל אחת כמה וכמה בדורות האחרונים, לאחר שכבר "כלו כל הקיצין", ובפרט בדורנו זה, אשר, לפי כל הסימנים שבדברי חז"ל הרי זה דרא דעקבתא דמשיחא, דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה – הרי בוודאי שישנו תוקף האמונה והציפייה לביאת המשיח תיכף ומיד ממש.

ובזה גופא מיתוסף עוד יותר בזמני סגולה מיוחדים שבהם מודגשת עוד יותר האמונה והציפייה לביאת המשיח, כמו, ביום השבת קודש זה, שבו מודגש ביותר עניין הגאולה, הן מצד פרשת השבוע, והן מצד הזמן בשנה:

בפרשת השבוע – ויקהל־פקודי – שבה מדובר אודות עשיית והקמת המשכן בפועל ממש, ששלימותו הוא ב"מקדש אדני כוננו ידך", בבית המקדש השלישי [...] ואז תהיה השלימות ד"ויקהל גו' את כל עדת בני־ישראל" – קהל גדול ישוּבו הנה", וביחד עם זה, "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני־ישראל", שלימות כל אחד ואחד מישראל, כמודגש במניין – התוכן ד"פקודי" – שכל אחד ואחד נמנה בפני עצמו, ועד לשלימות מניין בני־ישראל, מניין העשירי בגאולה העתידה.

ובזמן בשנה – שבת מברכים חודש ניסן, ויתירה מזה, שקורין בו "החודש הזה לכם וגו'" – "חודש של גאולה", שבו נגאלו ישראל ממצריים, ו"כימי צאתך מארץ מצריים אראנו נפלאות", שגם הגאולה האמיתית והשלימה תהיה בחודש ניסן, כמאמר רז"ל "בניסן נגאלו בניסן עתידין ליגאל", כולל גם שהגאולה תהיה באופן ד"ניסן" שיש בו ב' נונין, שרומז ל"נסי נסים", וכמרוז גם ב"אראנו נפלאות", "נפלאות" גם לגבי הנסים דימי צאתך מארץ מצרים, ועד לנו"ן פלאות.

והקשר ושייכות פרשת השבוע לזמן השנה מודגש יותר במפורש בפרשת השבוע (בשיעור יום השבת קודש) שהקמת המשכן היתה בראש חודש – "ויהי בחודש הראשון בשנה השנית באחד לחודש (ראש חודש ניסן) הוקם המשכן", ודוגמתו גם בנוגע לבית המקדש השלישי – כמפורש בהפטורה הנאמרת בשבת זה בברכותיה ובציבור "בראשון באחד לחודש גו' וחטאת את המקדש", החינוך של בית המקדש השלישי [...]. מההוראות מהנ"ל בנוגע למעשה בפועל:

כיוון שנמצאים בזמן סגולה שבו מודגש ביותר עניין הגאולה, הן מצד פרשת השבוע, הן מצד הזמן בשנה [...] – יש להתחזק ולהוסיף עוד יותר באמונה וציפייה לביאת המשיח, ולהוסיף ביתר שאת ב"מעשינו ועבודתינו" בכל ענייני תורה ומצוותיה שממהרים ומזרזים ומביאים בפועל את הגאולה, כולל ובמיוחד – ההוספה בהפצת המעיינות חוצה, שאז אתי מר דא מלכא משיחא, כהבטחת מלך המשיח לבעל שם טוב.

(משיחות ש"פ ויקהל־פקודי, פרשת החודש, מברכים החודש ניסן ה'תש"ג. ספר השיחות ה'תש"ג כ"ך א' עמודים 376-366)

השלוחים ועבודתם

השפעה בלי מצרים הניתנת לשלוחים לשם מילוי תפקידם • מהו הזמן המתאים לשיעור עם בעלי־בתים, מתי אל לו לשליח להמתין שיבואו אליו, ואיזו הוראה יש ללמוד מאשת כהן גדול? • על הצלחתם המיוחדת של השלוחים והבטחה לחינוך ילדיהם • סייגים ותנאים בפעילות תמימים ותלמידים שלוחים, ומהי 'ההכנה המוכרת' בטרם היציאה לשליחות?

הכול ניתן להצלחת השליחות

התוועדות י"ב תמוז תשכ"ו. בין דבריו אמר הרבי (תורת מנחם כרך מז, עמ' 161):

...הנהיג [כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ] בנוגע לכל עניני תורה ומצוותיה ושעליהם מסר נפשו, שיתפשטו ויופצו בכל המקומות, עד לפינה נדחת שבקצוי תבל – שהרי ענין זה התחיל על־פי ההוראה והצינוי ועל־ידי הנתינת כוח של בעל השמחה והגאולה, שזהו החידוש המיוחד שלו, כמו כל נשיא שהוסיף חידוש מיוחד משלו בדרכי חב"ד ונשיאות בישראל... וסיים כ"ק אדמו"ר:

כיון שנמצאים כאן כמה וכמה שמתוך מסירות נפש נסעו למרחקים, הן אלו שנסעו למקום רחוק ברוח, והן אלו שנסעו למקום רחוק בגשמיות כפשוטו, כדי למלא שם את השליחות של הפצת היהדות, תורה ומצוותיה, ועד להפצת המעיינות... יאמרו 'לחיים' מתוך שמחה וטוב לבב, ומתוך החלטה להתחזק ביתר שאת וביתר עוז בעניין מילוי השליחות.

באותה שנה – בהתוועדות שבת פרשת וארא ראש־חודש טבת תשכ"ו (תורת מנחם כרך מה, עמ' 356) – התבטא הרבי בנוגע לכל העוסקים במילוי השליחות, כי עליהם להיות מודעים ("לידע ולהכיר בכך") שכל הדרוש להצליח במילוי שליחותם ניתן להם באופן שהכול ערוך ומוכן על

השולחן, וצריכים רק לברך ולאכול!...

כך, שיכולים למלא את שליחותם ללא בלבולים ומניעות כו', לא מצד בריאות הנפש ובריאות הגוף, ולא מצד טרדות הפרנסה... ללא מניעות ועיכובים, ובאופן כזה הולך כל אחד לבטח דרכו, לבקוע את החושך כפול ומכופל כו', ולהצליח במילוי השליחות מתוך שמחה וטוב לבב.

רק להכין 'כלים'

באחת היחידויות שזכה להן השליח הרב דוד איידלמן מספרינגפילד סיפר לרבי על המצב הכלכלי הקשה של מוסדותיו. הרבי הגיב ואמר (הדברים סופרו על־ידו בראיון ל'כפר חב"ד"):

מצד למעלה אין מחסור ב[שפע] טוב, ברם יש צורך להכין 'כלים' לקבלת הברכה, והם השיעורים [שיעורי תורה] שלומדים בריבים.

הרבי אף פירט והציע שיהיה זה שיעור דווקא בין תפילת מנחה לערבית, כי לפני מנחה לא כל הציבור מגיע, ואילו אחרי ערבית האנשים ממהרים לבתיהם.

לצאת ולמצוא יהודים!

פעם אחת, כאשר השליח הרה"ח ר' יצחק־זלמן